

Justitiedepartementet

Skärpta regler om ungdomsövervakning och straffreduktion för unga (SOU 2024:39)

Er beteckning Ju2024/01476

Kriminalvården lämnar, utifrån de aspekter som myndigheten har att beakta, följande synpunkter på förslagen i delbetänkandet.

Förändrad ungdomsreduktion

Förslaget förväntas enligt utredningen medföra att fler barn och unga kommer att dömas till frihetsberövande påföljder och att de utdömda strafftiderna kommer att bli längre. Kriminalvården, som i sak inte lämnar några synpunkter på det aktuella förslaget, vill emellertid poängtera att det är angeläget att påföljder utformas på så sätt att de ger bästa möjliga förutsättningar för återetablering i samhället och att färre antal dömda återfaller i brott. När det gäller barn och unga är det lämpligt att särskilda avvägningar görs i dessa avseenden.

Utvidgad ungdomsövervakning

Som anges i utredningen fastställde Kriminalvården den 12 april 2023 rapporten *Två år med ungdomsövervakning*. I rapporten redogörs för myndighetens erfarenheter från de första två åren med den nya påföljden ungdomsövervakning. I nuläget finns dock inte någon nationellt samordnad uppföljning av den nya påföljden. Inte heller finns någon återfallsstatistik tillgänglig eftersom den statistiken presenteras först tre år efter att den första utdömda påföljden har verkställts. Mot denna bakgrund kan det, enligt Kriminalvårdens mening, övervägas om en utvärdering av effekterna av påföljden ungdomsövervakning bör avvaktas innan beslut fattas om en ytterligare utvidgad påföljd.

Om nyss nämnda förhållanden inte beaktas, och utredningens förslag om ikraftträdandetidpunkt för förslaget om utvidgad ungdomsövervakning bejakas, önskar Kriminalvården framföra att det ur myndighetens perspektiv är positivt med alla typer av påföljder som kan utgöra alternativ till längre frihetsberövanden i anstalt. Kriminalvården avstyrker dock förslaget om att den nya påföljden utvidgad ungdomsövervakning ska inledas i anstalt under en tid av två månader. Skälen för det är följande.

Det finns risk för att en inledande verkställighetstid i anstalt skulle kunna innebära att barnets eller den unges skolgång avbryts eller att det inte går att ordna med annan relevant sysselsättning under denna tid. Även om två månaders tid i anstalt kan upplevas som lång tid för ett barn, är det en kort tid för att få till stånd en fungerande skolgång eller kunna sörja för annan meningsfull sysselsättning. Dessa förhållanden talar emot en inledande

REMISSVAR

Datum
2024-11-18

Vårt diarienummer
KV 2024-21767

verkställighetstid med anstaltsplacering. Kriminalvårdens möjligheter att hinna ge barnet eller den unge lämpliga verktyg för att lämna kriminella värderingar blir också ytterst begränsad. Detta riskerar att göra barnet eller den unge till en måltavla för påverkan att exempelvis utföra nya kriminella handlingar efter en inledande anstaltstid.

Därtill kan konstateras att en påföljd om ett till tre år är en relativt lång verkställighetstid för en ungdom. Barnets eller den unges situation kommer att förändras under tiden. En verkställighetsplan kommer därför antagligen att behöva ändras flera gånger under verkställighetstiden, vilket också behöver beaktas vad avser behovet av den initiala utredningstidens längd. När det gäller utredningstiden som sådan kan det dessutom konstateras att vid ungdomsövervakning, skyddstillsyn och villkorlig frigivning är utredningstiden fyra veckor. Mot denna bakgrund finns det, enligt Kriminalvården, inte behov av två månaders utredningstid för den föreslagna nya påföljden utvidgad ungdomsövervakning.

Konsekvenser

Såväl de föreslagna skärpningarna av påföljden ungdomsövervakning som den föreslagna nya påföljden utvidgad ungdomsövervakning kommer att vara mycket resurskrävande för Kriminalvården vad gäller den förväntade kontrollen av den dömda. Därutöver tillkommer resurser för själva verkställighetsplaneringen och den faktiska anstaltsplatsen.

Ungdomsövervakning och förändrad ungdomsreduktion

Kostnader hänförliga till verkställigheten av ungdomsövervakning förväntas uppgå till sammanlagt 25 000 kronor per år. Eftersom det inte framgår några angivna volymer, kan Kriminalvården inte bedöma kostnadsberäkningen. Detsamma gäller för kostnader hänförliga till avskaffad och förändrad ungdomsreduktion, som enligt utredningen förväntas leda till ökade kostnader med cirka 25 miljoner kronor. Enligt Kriminalvårdens mening behöver detta utredas närmare.

Utvidgad ungdomsövervakning

Utredningen uppskattar att ungefär 50 barn eller unga per år kommer att dömas till utvidgad ungdomsövervakning och att de löpande kostnaderna kommer att motsvara cirka 1 020 000 kronor per år, dvs. totalt 51 miljoner kronor. Kriminalvården vill framföra att detta endast avser kostnaden för det första året. Verkställighet som överstiger ett år kommer medföra högre kostnader än de 51 miljoner som beskrivs i konsekvensavsnittet. Om 50 barn verkställer två år i stället för ett, bedöms kostnaden bli 69 miljoner kronor. För tre år bedöms kostnaden motsvara 87 miljoner kronor.

Kostnaden för påföljden bedöms av utredningen rymmas inom det anslag som utredningen om frihetsberövande påföljder för unga (delbetänkandet s. 318 f) har beräknat att myndigheten behöver för den reformen. Det anslag som Kriminalvården i budgetpropositionen föreslås få för detta ändamål var dock endast cirka 15 procent av vad myndigheten hemställde om i budgetunderlaget. Finansieringen av fängselsreformen för

REMISSVAR

Datum
2024-11-18

Vårt diarienummer
KV 2024-21767

unga är därför i nuläget högst osäker. Kriminalvården anser inte att kostnader för påföljden utvidgad ungdomsövervakning ryms inom myndighetens beräknade anslag och att myndigheten därför behöver få utökade anslag för den aktuella påföljden.

Avslutningsvis vill Kriminalvården framföra att det är mycket svårt att uppskatta framtida kostnader i ett läge där många förändringar avseende hantering av unga lagöverträdare kommer att påverka kostnadsbilden på olika sätt. Kriminalvården delar därför utredningens bedömning att det är av största vikt att göra en samlad utvärdering av de ekonomiska konsekvenser som olika straffskärpningar för unga lagöverträdare i denna och andra utredningar medför.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Martin Holmgren efter föredragning av verksamhetsjuristen Karin Lejefors. Överdirektören Peter Yngve, kanslidirektören Hanna Jarl och rättschefen Caroline Oredsson har varit med vid den slutliga handläggningen av ärendet.

Martin Holmgren